

Уманець Т.В., канд. екон. наук
Одеський державний економічний університет

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕГРАЛЬНИХ ІНДЕКСІВ

Удосконалено систему показників, які характеризують інвестиційні переваги регіону. Запропоновано методика розрахунку інтегральних економічних індексів, наведено приклад їх використання при розробці чи підтримці управлінських рішень щодо розвитку як регіону в цілому, так і його складових, а також у господарській та підприємницькій діяльності.

Сучасний період розвитку України передбачає проблеми активізації інвестиційної діяльності, направленої на поступовий розвиток економіки, покращання життя населення держави та його матеріального забезпечення, зниження міжрегіональної диференціації рівня життя населення тощо. Вирішення цих питань визначається економічною, фінансово-кредитною та інвестиційною політиками, що проводяться державою, а їх ефективність залежить від наявності об'єктивної, комплексної економіко-статистичної інформації. На сьогодні існує чимало різних методик оцінки інвестиційної привабливості економіки, що розглядають переважно окремі її рівні. Найбільшу увагу зазначеним питанням приділено у роботах А.Гайдуцького, Ю.Іванова, С.Козьменко, І.Кредит, О.Носової [1; 2; 3; 4; 5]. Але, як показав аналіз методичних підходів до оцінювання інвестиційної привабливості, вони не враховують повною мірою особливості різних рівнів економіки, мало узгоджені між собою, мають різний методологічний підхід і тому не можуть бути використані для комплексної оцінки. Разом з тим взаємозалежність процесів, які протікають, наприклад, таких, як залучення інвестицій в реальний сектор економіки, при існуючій нерівномірності інвестиційної діяльності регіонів визначає потребу в розробці статистичної моделі, що характеризуватиме інвестиційний клімат об'єктів, які спостерігаються. У зв'язку з цим виникає потреба у побудові ієрархічної системи статистичних інтегральних, узагальнюючих і часткових оцінок інвестиційного клімату регіонів України з метою проведення міжрегіональних співставлень у статистиці та динаміці.

Зацікавленість проблемою інвестиційної привабливості регіонів визначається ще і тим, що, незважаючи на високий рівень її актуальності, в сучасних умовах розвитку в Україні не існує загально визнаної методики оцінки інвестиційного клімату, як, наприклад, у США, Франції, Німеччині. Усі розроблені методики у вітчизняній та світовій практиці залежно від інформації умовно можна поділити на три групи: методики, що базуються на експертних оцінках;

методики – базуються на статистичній інформації; методики – на експертно-статистичних розрахунках. Але проблема усіх методик одна – визначення показників, за допомогою яких можна розрахувати інтегральний показник інвестиційного клімату регіону. Тому необхідно удосконалити систему показників, які характеризують інвестиційні переваги в регіоні, розробити методику збору інформації показників, за якими доцільно розраховувати економічні індекси інвестиційних переваг регіону, а також методику їх розрахунку та аналізу на їх основі. Розробка системи рейтингових показників, які визначають необхідність і доцільність удосконалення та реорганізації існуючих систем регіонального управління як визначального чинника інвестиційної привабливості макро-, мезо- та мікрорегіонів України, потребує формування єдиних підходів, стандартів і нормативів визначення науково обґрунтованої системи показників, які забезпечували б можливість виявлення основних чинників, формуючих інвестиційну привабливість регіону, та побудова у майбутньому системи надійного управління цими чинниками.

Метою даної статті є побудова інтегральних економічних індексів, які оцінюють переваги регіону, та методики їх розрахунку.

Отже, при поглибленні радикальних ринкових перетворень у регіонах, розширенні їхньої економічної незалежності зростає роль місцевих органів влади та управління у вирішенні завдань, пов'язаних із розвитком інвестиційних процесів, нагромадженням, розподілом і регулюванням наявних і потенційно можливих інвестиційних ресурсів. Регіональний аспект повинен обов'язково стати принциповою та невід'ємною складовою державної інвестиційної політики з метою створення сприятливого інвестиційного клімату. Сьогодні державним обласним органам влади необхідно володіти комплексною аналітичною інформацією не лише про стан інвестиційної привабливості підопічного регіону, але й регіонів-партнерів, тобто тих, які входять до сфери їхніх стратегічних інтересів, економіка яких обумовлює або відчутно залежить від економічного розвитку конкретного регіону. Це, передусім, аналітична інформація, що забезпечує обґрунтування економічної політики кожної з областей (районів, міст)-партнерів і регіону в цілому.

Економічний термін "інвестиційний клімат" дозволяє визначити ту систему орієнтирів, у межах якої відбувається процес інвестування, і на основі цього намітити напрями ефективного використання інвестицій. Він включає стан економіки, соціально-економічну стабільність, рівень розвитку законодавчої бази, рівень розвитку інвестиційної інфраструктури, рівень розвитку продуктивних сил, валютну і фіскальну політику, стан фінансово-кредитної системи та інвестиційного ринку, інвестиційну активність населення, статус іноземного інвестора та інші фактори [6, с. 72]. Як у наукових колах, так і серед підприємців існує багато версій визначення поняття "інвестиційний клімат". Так, переважна більшість економістів трактує інвестиційний клімат як

Оцінка інвестиційної привабливості регіону...

сукупність соціальних, природних, економічних, політичних або інших передумов, які характеризують доцільність інвестування в ту чи іншу діючу господарчу систему і погоджується з тим, що це – комплексне економіко-політичне явище, що формується під впливом значної кількості чинників [7, с. 48]. Такі фактори, як правило, піддаються адекватній кількісній оцінці, і відтак – і порівняльному аналізу, який дозволяє ідентифікувати рівень інвестиційної привабливості певного регіону на фоні інших регіонів держави [8, с. 17].

Необхідна та важлива передумова формування сприятливого інвестиційного клімату – інвестиційна привабливість регіону. Сьогодні існує безліч підходів до оцінки інвестиційної привабливості регіонів, галузей, окремих підприємств. Індикатори інвестиційної привабливості дуже різноманітні. Але слід зауважити, що у світовій практиці подібні розробки набули значного поширення, над цими проблемами працюють спеціалізовані наукові центри. В Україні, як уже зазначалось, відсутня аналогічна загальноновизнана методика для оцінки інвестиційної привабливості регіонів, крім загальної методики, розробленої економістом І. Бланком у співпраці з інвестиційною компанією "Омега-Інстер" (табл. 1).

Таблиця 1

Бази даних щодо оцінювання інвестиційного потенціалу регіону
за різними методиками

За методикою І.Бланка [9, с. 12]	За методикою російських дослідників [10, с. 65]	За методикою Інституту Реформ [11, с. 86]	За методикою Світового банку [12, с. 12]	За методикою С.Буткевич [13, с. 44]
Загальноекономічний розвиток	Економічний та природно-ресурсний потенціал	Економічний розвиток	Розмір валового регіонального продукту на душу населення	Оцінка економічного розвитку регіону
Інвестиційна інфраструктура	Інфраструктура ринку	Ринкова інфраструктура	Розмір основних фондів на душу населення	Оцінка рівня розвитку інвестиційної інфраструктури
Демографічна характеристика	Інвестиційна привабливість	Фінансовий сектор	Характеристика природних ресурсів	Оцінка демографічної характеристики регіону
Ринкові відносини і комерційна інфраструктура	Інвестиційні ризики	Людські ресурси	Характеристика людських ресурсів	Оцінка рівня розвитку ринкових відносин та інфраструктури
Криміногенні, екологічні й інші ризики		Підприємство і місцева влада		Оцінка інвестиційного ризику

На наш погляд, із метою визначення інвестиційних переваг регіону доцільно застосовувати спеціальні індекси, що спираються на кількісну характеристику різних аспектів життєдіяльності регіону (міст чи районів певного

регіону). Такий підхід повинен забезпечити обґрунтованість і методологічну коректність порівнянь інвестиційних переваг окремих міст і районів мікрорегіону чи певних мезорегіонів України, наукове забезпечення систематичних розрахунків цих індексів у розрізі регіонів України чи міст і районів певного регіону на універсальній шкалі, що дозволяє виконувати методологічно коректні співставлення як за узагальнюючим інтегральним індексом інвестиційних переваг, так і за груповими та частковими інтегральними індексами показників, характеризуючих певні аспекти інвестиційних переваг регіону. Структури, що можуть використовувати результати інтегральних індикаторів інвестиційних переваг регіону, наведені у табл. 2.

Таблиця 2

Структури, що можуть використовувати результати оцінки інвестиційних переваг на основі інтегральних індикаторів

Назва структури	З якою метою?
Структури державного і регіонального рівня управління	При аналізі, формуванні, контролі поточних і стратегічних рішень щодо інвестиційних процесів, формуванні стратегій розвитку регіону
Міжнародні інституції	З метою прийняття зважених рішень щодо підтримки в інвестуванні
Інвестори	З метою проведення різного роду порівнянь, зіставлень, пов'язаних з вибором оптимального варіанту вкладення інвестиційних ресурсів певного регіону, галузі, підприємства
Організації, установи, засоби масової інформації	З метою визначення напрямів і тенденцій вкладення інвестицій, формування відповідної думки щодо даного питання відносно певного регіону, галузі чи підприємства
Виробничі підприємства і організації	З метою визначення тенденцій формування попиту на продукцію у різних регіонах та чинників, що його визначають

На наш погляд, для оцінки інвестиційних переваг регіону (міст і районів певного регіону) стовідсотково недоцільно брати аналогом методіку ООН індексу розвитку людського потенціалу. Це пов'язано з трудомістким процесом визначення переваг. Крім того, у практичних розрахунках для регіону, що має мінімальне значення показника з окремого аспекту діяльності, за методикою ООН, коефіцієнт дорівнюватиме "0", а це суперечить його економічному змісту, а з максимальним значенням – у знаменнику коефіцієнта з'являється "0", і розрахунок його втрачає зміст.

Таким чином, за базовий рівень можна брати різні показники: нормативи, інші раціональні норми, а при їхній відсутності – середні чи кращі (максимальні чи мінімальні) досягнуті показники в окремих регіонах (містах чи районах певного регіону). Для позитивних явищ (стимуляторів) кращим доцільно вважати максимальне значення, а для негативних (дестимуляторів) –

мінімальне. У тих випадках, коли аналізуються негативні явища й оцінюється їхній вплив на інвестиційні переваги в регіоні (місті чи районі певного регіону), часткові показники, що характеризують рівень розвитку окремих аспектів інвестиційних переваг, чи факторів, які впливають на цей процес, повинні виступати зворотніми величинами, тобто розраховуватись відношенням мінімального значення (нормативу) до фактичного. У такому випадку буде дотримана порівнянність коефіцієнтів, які розраховуються.

Пропонований нами підхід передбачає використання кращих (максимальних) показників, досягнутих у регіоні (місті чи районі певного регіону) за базу порівняння для показників-стимуляторів і мінімальних – для показників-дестимуляторів. Це дозволяє розраховувати показники, що характеризують різні аспекти інвестиційних переваг регіону (міста чи району певного регіону), для яких немає науково обґрунтованих нормативів. До того ж, орієнтація на вищий рівень стимулює розвиток регіонів (міст чи районів певного регіону), дозволяє оцінити глибину і ступінь диференціації їх розвитку. Розраховані за пропонованою методикою часткові індекси рівня окремих аспектів життєдіяльності регіонів (міст чи районів певного регіону) за абсолютними значеннями будуть не більше одиниці, що дозволяє однозначно їх трактувати і використовувати для розрахунку узагальнюючих показників.

Виходячи з аналізу оцінки інвестиційних переваг регіону, найбільш обґрунтованою видається ієрархічна схема. Верхній щабель – це узагальнюючий інтегральний індекс інвестиційних переваг регіону, другий – групові інтегральні індекси восьми аспектів життєдіяльності регіону, третій – часткові інтегральні індекси, що характеризують інвестиційні переваги регіону.

На концептуальному рівні запропонована технологія розрахунку індексу інвестиційних переваг регіону передбачає:

- Системний аналіз проблеми, її структурування та представлення у вигляді ієрархії.
- Добір показників регіональної статистики, що характеризують інвестиційні переваги регіону.
- Визначення показників (ознак), які суттєво не впливають на стан інвестиційного клімату у регіоні за допомогою коефіцієнта варіації (V_j):

$$V_j = \frac{S_j}{\bar{X}_j},$$

де S_j – середньоквадратичне відхилення j -тої ознаки (показника); \bar{X}_j – середньоарифметичне значення j -тої ознаки (показника).

Після визначення по кожній j -тій ознаці V_j , перевіряється нерівність:
 $V_j < e$.

Якщо V_j менше величини ϵ , яка дорівнює 0,1, то ознаки вважаються квазопостійними і виключаються з переліку подальшого дослідження.

- Визначення показників: стимуляторів (+), дестимуляторів (-).
- Формування інформаційних баз даних, тобто формування матриці вихідних даних $[X]$:

$$X = \begin{bmatrix} X_{11} & \dots & X_{1j} & \dots & X_{1m} & \dots \\ X_{21} & \dots & X_{2j} & \dots & X_{2m} & \dots \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ X_{i1} & \dots & X_{ij} & \dots & X_{im} & \dots \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ X_{n1} & \dots & X_{nj} & \dots & X_{nm} & \dots \end{bmatrix},$$

де m – кількість ознак ($j = 1, 2, \dots, m$); n – кількість блоків, за якими доцільно здійснювати дослідження інвестиційних переваг регіону ($i = 1, 2, \dots, n$); X_{ij} – значення j -тої ознаки, що характеризує стан i -того блоку інвестиційних переваг регіону.

- Ранжування показників у порядку збільшення для визначення максимального і мінімального значення показників.

• Вибір кращого значення для кожного показника, який характеризує i -тий блок в побудові інтегрального індексу інвестиційних переваг регіону (максимального для показників-стимуляторів і мінімального для показників-дестимуляторів).

- Розрахунок часткових індексів конкретного блоку, що характеризують рівень певного аспекту інвестиційних переваг регіонів як відношення фактичного значення j -того показника для кожного регіону (X_{ij}) до кращого в Україні (в певному регіоні), тобто нормування показників:

$$\text{для показників-стимуляторів: } K_{\text{част.}i} = \frac{X_{ij}}{X_{ij \max}};$$

$$\text{для показників-дестимуляторів: } K_{\text{част.}i} = \frac{X_{ij \min}}{X_{ij}}.$$

- Розрахунок добутку часткових індексів, які характеризують i -тий блок показників інвестиційних переваг регіону.

• Розрахунок групових інтегральних індексів, що характеризують певні аспекти інвестиційних переваг регіону за формулою середньої геометричної часткових коефіцієнтів, що входять до i -того блоку:

$$K_i = \sqrt[m]{K_{\text{част.}1} * K_{\text{част.}2} * \dots * K_{\text{част.}m}}.$$

- Розрахунок зведеного інтегрального індексу інвестиційних переваг регіону за формулою середньої геометричної групових інтегральних індексів, які характеризують його основні аспекти:

$$K = \sqrt[n]{K_1 * K_2 * \dots * K_n} .$$

• Ранжування регіонів за зведеним інтегральним індексом інвестиційних переваг.

Методика передбачає побудову групових і часткових інтегральних індексів інвестиційних переваг (індикаторів), які характеризують певні аспекти життєдіяльності регіонів України (міст і районів певного регіону). Це дозволяє уникнути надмірного інформативного обтяження основного показника при забезпеченні достатньо комплексного підходу до характеристики регіональних особливостей інвестиційних переваг і мінімізації впливу випадкових обставин, крім того надається можливість стратегічного управління кожним із аспектів інвестиційних переваг регіону (міста чи району певного регіону).

Інтегральний індекс інвестиційних переваг розраховується кумулятивним методом на основі групових інтегральних індексів, які характеризують різні аспекти життєдіяльності регіону. Розрахунок його здійснюється на основі наступних восьми інтегральних групових індексів (табл. 3).

Таблиця 3

Бази даних для розрахунку інтегральних індикаторів
інвестиційних переваг регіону

Груповий інтегральний індекс інвестиційних переваг регіону: сприяє обґрунтуванню рішень щодо вкладання інвестицій в економіку кожного з регіонів.
1. Частковий інтегральний індекс виробничого потенціалу регіону: забезпечує обґрунтування рішень щодо економічного розвитку регіонів (K_1).
<i>Розраховується за допомогою наступних первинних показників:</i> <ul style="list-style-type: none">- середньорічна вартість основних засобів регіону;- питома вага основних засобів промисловості у загальному обсязі основних засобів регіону, у відсотках;- питома вага основних засобів сільського господарства у загальному обсязі основних засобів регіону, у відсотках;- коефіцієнт зношеності основних засобів у промисловості регіону, у відсотках (дестимулятор);- коефіцієнт зношеності основних засобів у сільському господарстві регіону, у відсотках (дестимулятор);- кількість інноваційно активних підприємств у промисловості регіону;- обсяг інвестицій в основний капітал регіону;- питома вага інвестицій в основний капітал промисловості регіону, у відсотках;- питома вага інвестицій в основний капітал сільського господарства, мисливства, включаючи худобу, у відсотках;- обсяг прямих іноземних інвестицій в регіон;- коефіцієнт введення в дію основних засобів у регіоні, у відсотках;- питома вага валової доданої вартості регіону у загальному обсязі ВДВ, у відсотках;- обсяг виробництва продукції промисловості регіону;- обсяг виробництва продукції сільського господарства регіону;- роздрібний товарообіг підприємств регіону;- рівень зайнятості працездатного населення, у відсотках до населення віком 15–70 років у регіоні;- коефіцієнт покриття експорту імпортом у регіоні;- середньомісячна заробітна плата одного працюючого в регіоні.

Продовження табл. 3

2. Частковий інтегральний індекс трудового потенціалу регіону: забезпечує обґрунтування рішень щодо кадрового забезпечення трудовими ресурсами економіки регіону.
<i>Розраховується за допомогою наступних первинних показників:</i> <ul style="list-style-type: none">- рівень безробіття у регіоні, у відсотках (дестимулятор);- рівень працездатності усього населення регіону, у відсотках;- коефіцієнт демографічного навантаження дітьми у регіоні, у проміллях (дестимулятор);- коефіцієнт демографічного навантаження пенсіонерами у регіоні, у проміллях (дестимулятор).
3. Частковий інтегральний індекс освітнього потенціалу регіону: доповнює обґрунтування рішень щодо кадрового забезпечення трудовими ресурсами економіки регіону.
<i>Розраховується за допомогою наступних первинних показників:</i> <ul style="list-style-type: none">- кількість студентів, які здобули освіту у вищих учбових закладах I–II рівнів акредитації регіону;- кількість студентів, які здобули освіту у вищих учбових закладах III–IV рівнів акредитації регіону;- кількість підготовлених кваліфікованих робітників у професійно-технічних закладах освіти регіону.
4. Частковий інтегральний індекс фінансового потенціалу регіону: забезпечує обґрунтування рішень щодо забезпечення регіону фінансами.
<i>Розраховується за допомогою наступних первинних показників:</i> <ul style="list-style-type: none">- питома вага дебіторської заборгованості регіону в загальному обсязі дебіторської заборгованості, у відсотках (дестимулятор);- питома вага кредиторської заборгованості регіону в загальному обсязі кредиторської заборгованості, у відсотках (дестимулятор);- доходи місцевого бюджету регіону;- фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування регіону;- питома вага прибуткових підприємств регіону, у відсотках;- питома вага збиткових підприємств у регіоні, у відсотках (дестимулятор).
5. Частковий інтегральний індекс інфраструктури ринків регіону: допомагає в прийнятті рішень щодо сприяння умов розвитку інфраструктури регіональних ринків.
5.1. Частковий інтегральний індекс споживчого ринку регіону
<i>Розраховується за допомогою наступних первинних показників:</i> <ul style="list-style-type: none">- роздрібний товарооборот підприємств регіону;- роздрібний товарооборот підприємств на одну особу регіону;- питома вага продовольчих товарів у роздрібному товарообороті підприємств регіону у розрахунку на одну особу, у відсотках;- питома вага непродовольчих товарів у роздрібному товарообороті підприємств регіону у розрахунку на одну особу, у відсотках.
5.2. Частковий інтегральний індекс кредитного ринку регіону
<i>Розраховується за допомогою наступних первинних показників:</i> <ul style="list-style-type: none">- відсоткові ставки банків України за наданими кредитами у регіоні у національній валюті, у відсотках (дестимулятор);- відсоткові ставки банків України за наданими кредитами у регіоні в іноземній валюті, у відсотках (дестимулятор);- відсоткові ставки банків України за строковими депозитами в регіоні у національній валюті, у відсотках;- відсоткові ставки банків України за строковими депозитами у регіоні в іноземній валюті, у відсотках;- вимоги банків за кредитами, наданими в економіку регіону, у національній валюті;

<p>– вимоги банків за кредитами, наданими в економіку регіону, в іноземній валюті.</p>
<p>5.3. Частковий інтегральний індекс податкової системи регіону: показує ступінь розвитку податкової системи регіону та її дієвості.</p>
<p><i>Розраховується за допомогою наступних первинних показників:</i></p>
<p>– питома вага податку на прибуток підприємств у загальному обсязі доходів регіону, у відсотках;</p>
<p>– питома вага прибуткового податку з громадян у загальному обсязі доходів регіону, у відсотках;</p>
<p>– питома вага податку на власність у загальному обсязі доходів регіону, у відсотках.</p>
<p>6. Груповий інтегральний індекс інвестиційної привабливості регіону: сприяє обґрунтуванню рішень щодо ступеня ефективності використання основних елементів виробничого процесу на підприємствах регіону за базовими галузями економіки регіону</p>
<p><i>Розраховується за допомогою наступних первинних показників:</i></p>
<p>– коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу підприємств регіону, у відсотках (дестимулятор);</p>
<p>– коефіцієнт поточної ліквідності;</p>
<p>– фондвіддача основних засобів у промисловості регіону, грн;</p>
<p>– фондвіддача основних засобів у сільському господарстві регіону, грн;</p>
<p>– продуктивність праці на промислових підприємствах регіону;</p>
<p>– продуктивність праці на сільськогосподарських підприємствах регіону;</p>
<p>– рівень рентабельності на підприємствах сільського господарства, мисливства та лісового господарства регіону, у відсотках;</p>
<p>– рівень рентабельності на підприємствах промисловості регіону, у відсотках;</p>
<p>– питома вага простроченої кредиторської заборгованості в загальному обсязі кредиторської заборгованості у регіоні, у відсотках (дестимулятор);</p>
<p>– питома вага простроченої дебіторської заборгованості в загальному обсязі дебіторської заборгованості у регіоні, у відсотках (дестимулятор).</p>
<p>7. Груповий інтегральний індекс комунікаційної і комерційної інфраструктур регіону: допомагає в обґрунтуванні рішень щодо розвитку комунікаційної і комерційної структур у регіоні.</p>
<p>7.1. Частковий інтегральний індекс комунікаційної інфраструктури регіону: допомагає в обґрунтуванні рішень щодо розвитку комунікацій у регіоні.</p>
<p><i>Розраховується за допомогою наступних первинних показників:</i></p>
<p>– довжина автомобільних доріг загального користування з твердим покриттям регіону;</p>
<p>– експлуатаційна довжина залізничних колій загального користування регіону;</p>
<p>– введення в дію міських автоматичних телефонних станцій;</p>
<p>– монтована ємність автоматичних телефонних станцій.</p>
<p>7.2. Груповий інтегральний індекс комерційної інфраструктури регіону: забезпечує обґрунтування рішень щодо сприяння формуванню комерційної структури регіону.</p>
<p><i>Розраховується за допомогою наступних первинних показників:</i></p>
<p>– середня кількість об'єктів роздрібною торгівлі в регіоні;</p>
<p>– середня кількість об'єктів ресторанного господарства в регіоні;</p>
<p>– середня кількість місць на об'єктах ресторанного господарства в регіоні;</p>
<p>– торгова площа магазинів в регіоні.</p>

На основі наведеної вище бази даних було розраховано інтегральні індекси інвестиційних переваг у 2004 р. регіонів України та визначено місце кожного регіону у рейтингу регіонів України не тільки в цілому, а і за кожним блоком, який його формує (табл. 4).

Інвестиційний рейтинг регіонів і міст України за інтегральним індексом інвестиційних переваг у 2004 р.

Регіони України	Блок 1		Блок 2		Блок 3		Блок 4	
	Груповий індекс	Місце за рейтингом	Груповий індекс	Місце за рейтингом	Груповий індекс	Місце за рейтингом	Груповий індекс	Місце за рейтингом
АРК	0,366	10	0,830	3	0,229	9	0,173	12
Вінницька	0,334	13	0,771	8	0,208	10	0,209	10
Волинська	0,268	21	0,681	20	0,132	23	-0,212	21
Дніпропетровська	0,551	2	0,795	5	0,506	3	0,134	16
Донецька	0,577	1	0,789	6	0,668	2	0,153	14
Житомирська	0,288	18	0,658	24	0,163	13	0,262	5
Закарпатська	0,239	24	0,801	4	0,095	26	0,343	1
Запорізька	0,462	3	0,742	10	0,281	8	0,264	4
Івано-Франківська	0,266	22	0,672	22	0,174	12	-0,227	23
Київська	0,487	5	0,729	12	0,162	14	0,204	11
Кіровоградська	0,297	17	0,695	18	0,129	24	-0,248	24
Луганська	0,406	8	0,761	9	0,351	6	-0,143	19
Львівська	0,357	11	0,718	13	0,422	5	0,212	9
Миколаївська	0,342	12	0,708	15	0,144	20	0,170	13
Одеська	0,385	9	0,843	2	0,297	7	0,221	7
Полтавська	0,435	6	0,741	11	0,204	11	0,249	6
Рівненська	0,261	23	0,669	23	0,142	22	-0,130	17
Сумська	0,325	14	0,703	17	0,154	17	-0,253	25
Тернопільська	0,226	25	0,640	26	0,159	15	0,283	3
Харківська	0,440	4	0,784	7	0,501	4	0,124	17
Херсонська	0,275	20	0,710	14	0,150	18	-0,274	26
Хмельницька	0,278	19	0,656	25	0,146	19	-0,212	22
Черкаська	0,322	15	0,679	21	0,156	16	0,217	8
Чернівецька	0,189	26	0,706	16	0,112	25	-0,211	20
Чернігівська	0,303	16	0,693	19	0,142	21	0,303	2
м. Київ	0,409	7	1,000	2	0,718	1	0,135	15
м. Севастополь	0,138	27						

Продовження табл. 4

Регіони України	Блок 5		Блок 6		Блок 7		Добуток групових індексів	Інтегральний індекс інвестиційних переваг	Місце за рейтингом
	Груповий індекс	Місце за рейтингом	Груповий індекс	Місце за рейтингом	Груповий індекс	Місце за рейтингом			
АРК	0,400	8	0,430	12	0,623	5	0,0013	0,387	8
Вінницька	0,307	14	0,359	19	0,511	8	0,0006	0,347	10
Волинська	0,308	13	-0,478	27	0,396	16	0,0003	0,314	13
Дніпропетровська	0,556	2	0,512	4	0,848	2	0,0072	0,494	2
Донецька	0,523	3	0,492	6	0,958	1	0,0115	0,528	1
Житомирська	0,302	17	0,459	9	0,451	12	0,0005	0,338	11
Закарпатська	0,348	10	0,430	12	0,332	20	0,0003	0,314	13
Запорізька	0,428	7	0,478	7	0,491	10	0,0026	0,427	6
Івано-Франківська	0,302	17	0,496	5	0,316	22	-0,0003	-0,314	26
Київська	0,307	14	0,543	2	0,493	9	0,0009	0,367	9
Кіровоградська	0,277	24	0,388	16	0,350	17	-0,0002	-0,296	24
Луганська	0,341	11	0,359	19	0,516	7	-0,0010	-0,373	25
Львівська	0,454	5	0,388	16	0,785	3	0,0032	0,440	4
Миколаївська	0,332	12	0,419	14	0,349	18	0,0003	0,314	13
Одеська	0,454	5	0,474	8	0,608	6	0,0028	0,432	5
Полтавська	0,355	9	0,534	3	0,484	11	0,0015	0,395	7
Рівненська	0,302	17	0,388	16	0,321	21	-0,0001	-0,268	21
Сумська	0,285	21	0,000	23	0,414	13	0,0000	0,000	18
Тернопільська	0,266	26	0,359	19	0,278	24	0,0002	0,296	17
Харківська	0,501	4	0,636	1	0,746	4	0,0051	0,470	3
Херсонська	0,307	14	0,000	23	0,284	23	0,0000	0,000	18
Хмельницька	0,276	25	0,000	23	0,403	15	0,0000	0,000	18
Черкаська	0,302	17	0,406	15	0,334	19	0,0003	0,314	13
Чернівецька	0,281	23	0,359	19	0,211	25	-0,0001	-0,268	21
Чернігівська	0,283	22	0,459	9	0,413	14	0,0005	0,338	11
м. Київ	0,860	1	0,446	11	0,000	26	0,0000	0,000	18
м. Севастополь			-0,266	26			-0,037		

Аналіз табл. 4 показав, що до групи "лідерів", тобто регіонів пріоритетної інвестиційної привабливості за даним критерієм увійшли наступні області: Донецька, Дніпропетровська, Харківська, Львівська, Одеська; – групи "Переслідувачі" або регіонів високого рівня інвестиційної привабливості: Запорізька, Полтавська, АР Крим (разом з м. Севастополь), Київська, Вінницька; – "Основної" групи, тобто регіонів середнього рівня інвестиційної привабливості: Житомирська, Чернігівська, Волинська, Закарпатська, Миколаївська, Черкаська, Тернопільська, м. Київ, Херсонська, Хмельницька; – до групи "Аутсайдерів" або регіонів низького рівня інвестиційної привабливості: Чернівецька, Сумська, Кіровоградська, Івано-Франківська, Луганська (інформацію за групами наведено у порядку зменшення інтегрального індексу інвестиційної привабливості).

ВИСНОВКИ

У сучасних умовах не існує методик, за допомогою яких можна було б на основі нормативно-правових, соціальних та економічних оцінок науково обґрунтовано визначати ефективні вектори розвитку регіонів, стимулювати їх концентрацію та спеціалізацію, здійснювати перспективну реорганізацію виробничих потужностей, продуктивно, з гарантованою віддачею, нарощувати їх виробничий потенціал. А без таких розробок немає значення говорити про техніко-економічне обґрунтування ефективності розвитку регіонів, які досліджуються, їх інвестиційної привабливості, реальної можливості залучення кредитних ресурсів і, в першу чергу, іноземних кредитів. Розв'язати ці завдання можна на базі даних регіональної статистики. Тому вона повинна не тільки якісно розширити існуючу систему регіональних показників, за допомогою якої можна буде побудувати єдину рейтингову систему інвестиційної привабливості різних регіонів України чи районів певного регіону, але й розробити цю методичку, надати їй статусу національної, проводити на її основі регулярні розрахунки, що дозволить забезпечити піднесення депресивних регіонів і подальшу їх рівноправну інтеграцію в єдине співтовариство ефективно організованих і розвиваючих регіонів. При розробці системи оцінюючих показників інвестиційної привабливості регіону треба, перш за все, керуватись кінцевою метою дослідження та якісним змістом економічних явищ, які характеризують стан об'єктів управління.

Таку методичку визначення інвестиційних переваг у регіоні і запропоновано. Вона містить дані Державного комітету статистики України чи Головного управління статистики в області та бюлетеня Національного банку України, проста в користуванні. За цією методикою можна здійснювати групування регіонів за рівнем інвестиційних переваг, виділивши чотири групи регіонів: регіони пріоритетної інвестиційної привабливості – група "Лідери", регіони високого рівня інвестиційної привабливості – група "Переслідувачі", регіони середнього рівня інвестиційної привабливості – "Основна" група; ре-

гіони низького рівня інвестиційної привабливості – група "Аутсайтери". Вона повинна допомогти у вирішенні таких завдань, як підвищення ефективності використання бюджетних інвестиційних ресурсів; формування оптимальних територіальних, галузевих та інших напрямлень інвестиційних потоків; створення сприятливішого інвестиційного клімату; стратегічного планування та формування інвестиційної політики; удосконалення механізмів обґрунтування і залучення інвестицій; зниження ступеня ризиків для інвесторів і кредиторів.

Література

1. *Гайдуцький А.П.* Оцінка інвестиційної привабливості економіки // Економіка і прогнозування. – 2005. – № 4. – С. 119–129.
2. *Іванов Ю.Б.* Конкурентоспособность предприятия в условиях формирования рыночной экономики. – Харьков: ХГЭУ, 1997. – 246 с.
3. *Козьменко С., Васильєва Т., Леонов С.* Багаторівнева система прийняття інвестиційних рішень // Економіст. – 2001. – № 6. – С. 52–57.
4. *Кредит І.* Методологічні підходи до визначення ефективності регіональних інвестиційних проектів і програм // Економіка. Фінанси. Право. – 2002. – № 3. – С. 28–30.
5. *Носова О.В.* Оцінка інвестиційної привабливості України: основні підходи // Економіка та прогнозування. – 2003. – № 3. – С. 119–137.
6. *Іващук І.О.* Мотиваційні фактори формування інвестиційного клімату регіону // Фінанси України. – 1998. – № 1. – С. 72–77.
7. *Агеенко А.А.* Методологические подходы к оценке инвестиционной привлекательности отраслей экономики региона и отдельных хозяйствующих субъектов // Вопросы статистики. – 2003. – № 6. – С. 48–51.
8. *Солдатенков В.В., Федоренко С.В.* Аналіз інвестиційного клімату України // Економіка та держава. – 2005. – № 5. – С. 17–20.
9. *Бланк І.О.* та ін. Инвестология: наука про інвестування / За ред. проф. С.К.Реверчука. – К: Атіка, 2001. – С. 180.
10. *Сивелькин В.А., Кузнецова В.Е.* Статистическая оценка инвестиционного климата на региональном уровне // Вопросы статистики. – 2003. – № 11. – С. 64–68.
11. Інвестиційна політика України на регіональному рівні / Інститут Реформ. Не-державний аналітичний центр. – К., 2003. – Вип. 16. – С. 52.
12. *Альмов А.Н., Емченко В.Н.* Конкурентоспособность национальной экономики: Препр. / НАН України. Ин-т економіки. – К., 2001. – 59 с.
13. *Буткевич С. А.* Инвестиционная привлекательность аграрного сектора экономики. – К.: Изд-во Европ. ун-та, 2003. – 251 с.